

Pavel Flerč:

Pripombe glede samoizobraževalne akcije.¹

II.

Prehajam k drugemu vprašanju, ki je:

Katera od pomožnih disciplin pedagogike je najvažnejša in v danem momentu najpomembnejša za sistematično izvajanje v učiteljskem samoizobraževanju?

Odgovor na to vprašanje je težji kakor na gorenje, kajti ne le, da je izobrazba, s katero nas je udarila naša poklicno pripravljala šola, tako nedostopna, da je je na vseh koncih in krajih premalo, je stvar tudi ta, da vse vede z življenjem vred s tako brzino napredujejo, da je danes bolj kot kdaj prej res, da kdor ne napreduje, nazaduje. Tolik je napredek, tolik je tudi kompleks, da je izobraževanje sistematično samoizobraževalne akcije v resnici težak problem. Ker pa vsi priznamo upravičenost take akcije, še bolj pa čutimo njeno potrebo, se mi zdi prav, ako pogledamo na drugo postavljeno vprašanje z vso resnostjo, ki jo zasluži in ki mu je potrebna.

Da more biti učitelj ne samo učitelj, nego ljudski vzgojitelj, je mogoče — pravi A. Hreščak — »le tedaj, če natančno pozna dušo naroda, če pozna razmere, v katerih ta narod živi, če si je na jasnem, kaj vse zahteva, čas od naroda in kaj mu more nuditi šola«, biti mora skratka »najbolji poznavalec ljudstva«. Za to — trdi Hreščak — mu je predvsem potrebno »družboslovno spoznanje«.

Kakor je to res, je v tem le del resnice; a še kot tak, komaj drugi del. Prvi del namreč je v tem, da se mora učitelj v prvi vrsti usposobiti za svoje delo v šoli, po tem delu pa za »ljudskega vzgojitelja«. In kdor je poskušal resno vzeti svoje usposobljenosti za svoje delo v šoli, ta ve, da je to težji del njegove samoizobraževalne naloge. To ni kar »tehnična in metodološka izobrazba« in več, kakor družboslovno spoznanje je pronicanje v dežje duše in njihovo spoznavanje; zakaj to mi je notranje, ono zunanje. Za praktično prepoznavanje pa mi je tu potrebna prav temeljita teoretična pripravljenost, ki je sistematični studij psihologije in na njo osnovane teoretične in praktične pedagogike.

To mi bo potrebno kot učitelju v šoli v prvi vrsti; »potrebe časa«, še bolj razmere kraja v praktičnem spoznavanju pa bodo ono, kar bo tvorilo prav posebno pažno učiteljevega življenja v okolico njegovega delovanja. Potrebe časa in razmere kraja mu ne bodo vedno modificirale šole; osnovane na temeljih znanstvenih principov pedagogike, ne bodo mu je ustvarjale, kajti kot socialna in individualna vzgojna institucija se bo šola morala pogosto celo upreti tem potrebam in razmeram, ako hoče služiti obvezujočemu cilju, ki je: vzgajati človeka za človeka. V tem pogledu, da se morejo potrebe časa in razmere kraja praktično proučiti, da se more izvesti iz njih in postaviti v službo svojega dela ono, kar podpira, pa zatirata ono, kar ovira, v tem pogledu nam je proučevanje in spoznavanje družbe potrebno.

V praktičnem pogledu tedaj, v izkoriščanju praktičnih izsledkov sociologije nam je potrebno njeno poznavanje. In naša samoizobrazba nas mora usposobiti tudi za tako proučevanje in spoznavanje socialne edine, v kateri živimo, za proučevanje in spoznavanje njene socialne strukture; t. j. sociološko moramo biti teoretično usposobljeni za praktično spoznavanje socialnih razmer.

A. Hreščak je na I. samoizobraževalnem tečaju sam dejal, da družboslovno spoznanje »ni cilj, temveč le sredstvo«, »eden od temeljev za konkretnije naloge«; sodim, da ima on sam ta studij za eno od »splošnih, temeljnih tez«, iz katerih preide na »konkretno gospodarsko problem« — ali osnovna zmožnost vse učiteljske samoizobraževalne akcije je, ako se resno misli, da je mogoče preko navedenih temeljnih tez in preko konkretnih gospodarskih problemov dospeti na reformo našega šolstva. V tem slučaju taka reforma ne le da naša »najkonkretnjša naloga«, marveč bi bila naravnost greh proti šoli in greh proti narodu, ki naj mu služi. Postavljena bi namreč bila na enostransko materialno! osnovo, ki pa je radi etične! vzgojne naloge šole ne moremo priznavati kot najvažnejšo in najkonkretnjšo.

Kdor pa za tako ravnanje s šoli sliši oči tek diletantizma, ne sme biti užaljen. Kakor se trpko sliši, se mora ipak nujno prosti, da varujemo veliko idejo in njeno realizacijo od takih diletantskih gesel.

III.

Sicer pa: ako pregledamo praktično izvajanje učiteljske samoizobraževalne akcije, moramo uvideti, da gre ta akcija za nekim drugim, a gotovim smotrom: za ustvarjanjem enotne ideologije.

Kakšna je ta in katera, ni nikjer jasno izraženo; na tak smoter pa moramo sklepati že po 4. onih točkah, ki jih je navedel A. Hreščak kot označbo, da samoizobraževalna akcija zagotovi vsemu učiteljsstvu »neko samostojnost, ki bo... osamosvojila učiteljsvo ter spravila edino prave nagibe v kulturno delo«.

Jasnosti tudi v tem ni dovolj, na kar sem že opozarjal; opozarjal z željo, da bi slovensko učiteljsvo z menoj vred dobilo na tako vprašanje jasen in precizen odgovor. Moje prepričanje je, da studij sociologije ne more služiti za končni smoter konkretnemu udejstvovanju na reformi šolstva — za kaj takega je ta studij preozek; zato pa tak studij, forsiran, kakor je, mora imeti drug smoter.

¹ Napisano za pokraj. skupščino v Celju, tedaj pred člankom tov. Drag. Mihajloviča ali člankom tov. A. Osterca. — P. F.

Rad bi sicer, da se motim; ali naj iščem, kolikor hočem, vidim končno le, da mu je smoter v ustvarjanju neke enotne ideologije.

Katere in kakšne, močem ugibati; zakaj na voditeljih učiteljske samoizobraževalne akcije je, da baš v tem pogledu natočijo učiteljsvo čistega vina. V tem pogledu in pa v tem, za kaj jim je pri strokovni samoizobraževalni akciji učiteljsva studij sociologije — ali socializma? — važnejši kakor poglobljanje v stanovsko strokovno izobrazbo.

Kadar bo precizno pojasnjeno to dvojje, se bo moglo govoriti o metodi akcije. Takrat šele, kadar ujdimo in enoglasno sprejememo cilj, odgovarjajoč potrebam učiteljske stanovsko strokovne izobrazbe, se bo moglo pa tudi zahtevati, da udeleženci take samoizobraževalne akcije »resignirajo na del svoje svesti« bode ter se podrede volji organizacije, takrat šele ne bomo priznavali »absolutno prostovolje posameznikov«. Dokler pa to ni, je za one, ki imajo svoje utrjeno prepričanje, z njim pa tudi voljo, pomagati samoizobraževalni akciji, žaljivo govoriti o »razdiralnih elementih vsake organizacije«.

Splošne vesti.

— V zadevi odtegljajev za Nabavljalne odn. stavbne zadrage priobčimo v prihodnji številki poseben članek.

— Učitelji vojaki z doslužnim rokom prejmejo te dni dekrete za službena mesta v mariborski oblasti, kakor smo prejeli informacijo od avtentične strani.

— Državne šole v Prekmurju prejmejo vsled rešenja min. prosvete z 2. VII. 1928 E. E. br. 8233 skupno 187.360 Din podpore za najnujnejša popravila.

— Pripomba k poteku II. tečaja. V poročilu v zadnji številki Učit. Tov. je po pomoti izostalo, da je referiral na tečaju tudi tov. Vranc. Njegov referat se je uvrstil med spored šole ob začetku tečaja, ker ni bil osrednji izobraževalni odsek obveščen o njem. Tov. Vranc je poročal o šolski reformi v Nemčiji in Avstriji. Pokazal nam je napredek v Berlinu, v Lipskem, v Drazdanih in na Dunaju. Udeleženci tečaja so z zanimanjem sledili interesantnim informacijam, na podlagi katerih so ugotovili, kako smo zaostali v svoji lastni stroki v primeri z drugim svetom. Čakamo — Mesije, med tem pa nas pušča kulturni razvoj daleč zadaj in to v področju, katerega proučevati bi bila naša prva dolžnost. Učiteljsvo je zamudilo veliko in bo moralo napeti vse sile, da popravi zamujeno.

Škoda, da ni mogel tov. Vranc podati celotnega poročila. Za izvajanja so mu bili udeleženci tečaja prav hvaležni.

— Za proslavo desetletnice Ujedinjenja. Ker bodo mnoge šole prirejale na dan 1. decembra proslavo Ujedinjenja na svečan način z petjem, deklamacijami in igrkami, sporočamo onim, ki nimajo primernih mladinskih iger, da ima poverjenišvo UJU v Ljubljani nekaj takih na razpolago v rokopisih, ki jih lahko izposodi posameznim šolam proti malenkostni odškodnini. Za 1. december so primerne Fr. Skulj: Ujedinjenje, Ribičič: Trije bratje in Trost: Testament majke Jugovčev. — Poleg teh bi priporočali tudi Ribičič: »Igrice«, zbirka lažjih mladinskih iger, ki jo je izdal »Učiteljski konvikt« v Ljubljani, v kateri je zadnja igrca »Dedščina« tudi zelo primerna za vpriporitev na 1. decembra. — Šolskim odrom, ki prirejajo med letom večkrat šolske predstave, bi priporočali še naslednje mladinske igre, ki jih ima poverjenišvo v rokopisu in jih lahko izposodi: Tiran: Pri botri zimi; Trost: Kraljevič Marko in beg Kostadin; Ribičič: Lola; Čebular: Sirota Marica; Sušteršič: Svetli kamen. — Tudi v prej omenjeni Ribičičevi zbirki: Igrice je poleg dedščina še pet zelo uspešnih eno- in dvo-dejank. Za one, ki so v zadregi za deklamacije ima poverjenišvo na razpolago zbirko: »Deklamovanke«. Poslužujte se gori navedenih iger, a nikdo naj ne pozabi, da ni njegova dolžnost delati le za druge, temveč da se mora tudi lastnemu stanu oddolžiti na primeren način; — zato naj priredi letos vsaka šola vsaj po eno igro v korist »Učiteljskega doma« v Ljubljani ali Mariboru.

— Šolsko upravni odsek bo imel sejo v soboto dne 15. IX. 1928 popoldne ob 16. uri v Učiteljski tiskarni.

— Absolventi IV. letnika višje pedagogike šole so dobili sledeča nameščenja: Mirko Mesojedec in Joško Babšek na moškem učiteljskem v Ljubljani, Jožica Župevc in Večeslav Čopič na ženskem učiteljskem v Ljubljani, Gustav Šilih na moškem učiteljskem v Mariboru, Jožica Tomšič in Radovan Klopčič na ženskem učiteljskem v Mariboru. Nekateri absolventi še niso bili razporejeni, ker ni na učiteljskih zadostih mest. Ti bodo nastavljeni kot nadzorniki in ravnatelji meščanskih šol.

— »Selbsthilfe« — pozor! Vsi tisti tovariši in tovarišice, ki so še danes plačujoči člani, se vabijo, da v svojem lastnem interesu z obratno pošto vpošljejo svoje točne naslove — po dopisnici — na naslov: »Joško Bizjak, šol. upravitelj v Celju«. Odgovor sledi takoj: Gre za večji denarni odbitek, ki ga hoče društvo ob priliki izplačila smrtnega služajca dedičem utrgati. Zadeva je nadvse važna in silno nujna.

— Oklic Slovenske Matice. Slovenska Matica vabi k pristopu za 1929. leto. Izšla bodo za Veliko noč naslednje knjige: 1. Cankar Izidor, dr.: Zgodovina likovne umetnosti, 3. zvezek; 2. Zgodovina srednjega vek, arhitektura. — 2. Wladyslaw Reymont: Kmetje, I. del. Ta poljski

roman, ki je dobil Noblovo nagrado, je prevedel dr. Joža Glonar. — 3. Knezove knjižnice XXIII. zvezek. (Izvirno slovensko leposlovje). — 4. Kidrič Fran, dr.: Zgodovina slovenskega pismenstva in slovenske literature do sreda XIX. stoletja. — Članarina za redne člane znaša 50 Din in se plačuje pred prejemom knjig ali v celoti ali v obrokih ali pa ob sprejemu knjig. Člani naj se obračajo na poverjenike, kjer jih že imajo, drugače pa na ravnost na društvo v Ljubljani. Članarina se plačuje po čeki najkasneje do konca tega leta razen pri onih, ki plačajo ob sprejemu knjig.

— Slomškove slike za šole. Prosvetna zveza v Mariboru je izdala zelo čedno sliko našega prvega pedagoga Antona Martina Slomška. Slika »Slomšek vzgojitelj« je prav priprava za šole. Pozivamo vse one šole, katere žele naročiti to sliko, da pošljejo naročilo svojemu Učit. domu bodisi v Ljubljani ali v Mariboru.

— Edina slovenska osnovnošolska učna knjiga iz prirodoslovja je knjiga »Prirodne sile in njihove uporabe«, ki jo je sestavil P. Flerč. Razen preprostega in metodično prav posrečenega obravnavanja, bogato ilustrirane gradiva, ki služi tako učitelju za obravnavo, kakor učencem za ponavljanje, obsega knjiga tudi strokovno, pa poljudno obdelano in s preprostimi diagrami pojasnjen »radio«, ki vedno bolj postaja neobhodna uporaba elektrike v človeški omiki. — Knjigo, ki se lahko kosa s podobnimi deli drugih književnosti, začetkom šolskega leta prav toplo priporočamo. Po ceni in priporočilu Glavnega prosvetnega sveta jo je odobrilo tudi ministrstvo prosvete kot učbenik za prirodoslovje v višjih razredih osnovnih šol. Izšla je v Učiteljski tiskarni, dobiva pa se za ceno 16 Din po vseh knjigarnah.

— Nove vzporednice: na osnovni šoli v Senovem, srez Brežice, 3 vzporednice; na osnovni šoli v St. Jerneju na Dolenjskem 2 vzporednici; na osnovni šoli v Radečah pri Zidanem mostu, srez Krško, 1 vzporednica; na osnovni šoli v Cerkljah pri Kranju 1 vzporednica; na osnovni šoli v Koroški Belji 1 vzporednica; na deški osnovni šoli v Trzinu 1 vzporednica; na osnovni šoli v Smledniku pri Kranju 1 vzporednica; na osnovni šoli v Mirni peči, srez Novo mesto, 1 vzporednica; na deški osnovni šoli v Trbovljah 1 vzporednica; na osnovni šoli v Blanci, srez Brežice, 1 vzporednica; nadalje v mariborski oblasti: v Središču 1 vzporednica, v Zidanem mostu

se pretvori štirirazrednica v petrazrednico. V Stogovcih, srez Ljutomer, se otvorita dva razreda. Na Cvenu, srez Ljutomer, se trirazrednica spremeni v štirirazrednico. Pri Sv. Stefanu, srez Šmarje, se trirazrednica spremeni v štirirazrednico. V Pertoči, srez Murska Sobota, se štirirazrednica spremeni v šestrazrednico. Enorazredna podružnica osn. šole v Kruplivniku, srez Murska Sobota, se ukine.

— Uprava »Zvončka« prosi cenj. tovarš. se(ice), da takoj prično z agitacijo na naročbo »Zvončka«, ki izide (1. štev.) v drugi polovici septembra. Vsak naročnik naj plača najmanj četrtletno naročnino v znesku Din 7.50 vnaprej. Uprava.

— Uprava »Popotnika« opozarja vsa šolska upraviteljsva in kraj. šol. odbore obeh oblasti, da je naročba na list obvezna in prosimo, da čimprej obnovite naročnino na jubilejni 50-letnik. Ona upraviteljsva in kraj. šol. odbori pa, ki še niso naročniki lista, naj store to takoj, da lahko določi uprava na klado lista in da ne bodo nastale take neprilike kakor prošlo šolsko leto. Letnik stane Din 50. Uprava.

— Prava kava je strup. Gorje tistemu, ki se prepriča o tem, kajti bolni živci zagrešijo življenje. Zato pijte previdni rajši ŽIKO, ki popolnoma nadomesti pravo kavo. Zahtevajte ŽIKO in kuhajte jo pravilno. Navodilo je na vsakem zavitku.

Nogavice, flor in svilene v vseh barvah. Največja izbira, najnižje cene. Pletenine, bluze, kranate itd. priporočila modna trgovina FR. M. ROZMAN, Ljubljana, Zidovska ul. 7.

Damam z dežele je posebno priporočljivo trajno kodranje in vodna ondulacija. Separirani oddelek za specialno barvanje las v vseh niansah, kakor tudi za izvrševanje vseh lasnih del se priporoča

M. Podkrajšek frizer za dame in gospode, Ljubljana Sv. Petra cesta 12.